

Тохтамиш Т.О.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та кредиту,
Харківський національний університет будівництва та архітектури*

Tohtamysh Tatiana

Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture

Ягольницький О.А.

*к.е.н., доцент кафедри фінансів та кредиту,
Харківський національний університет будівництва та архітектури*

Yagolnitskiy Olexandr

Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture

Гранько К.Б.

*викладач кафедри фінансів та кредиту,
Харківський національний університет будівництва та архітектури*

Hranko Kateryna

Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture

ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

REGARDING THE EFFICIENCY OF MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES OF THE ENTERPRISE

Анотація. У статті розкрито теоретичні аспекти ресурсного забезпечення підприємства, яке суттєво залежить від ситуації на ринках, що їх постачають. Зазначено, що саме фінансові ресурси можуть поліпшити інші види ресурсів, збільшити їхні обсяги та склад у загальній структурі або замінити види, яких бракує. Визначено, що ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства необхідно розглядати з позицій загальноекономічного, комплексного, системного, інтеграційного та ситуаційного підходів. Виділено об'єктивні та суб'єктивні причини, що знижують ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства. Об'єктивними причинами є загрози, проблеми, неконтрольовані зміни зовнішнього середовища. Суб'єктивні причини, що знижують ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства, приховані всередині підприємства та фактично підконтрольні йому.

Ключові слова: ресурси, фінансові ресурси підприємства, ресурсний підхід, управління фінансовими ресурсами, ефективність управління.

Постановка проблеми. Головною проблемою сучасності, якою занепокоєна світова громадськість, є проблема обмеженості ресурсів. Обмеженість фінансових ресурсів не є винятком, особливо у світлі світової фінансової кризи та великої кількості природних катаклізмів, що спостерігаються останніми роками. Вирішення зазначених проблем потребує залучення значної кількості всіх наявних видів ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широке коло питань і методів їх вирішення, пов'язаних із підвищенням ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств, висвітлюється у працях вітчизняних і зарубіжних учених-економістів І. Ансоффа, І. Балабанова, І. Бланка, В. Герасимчука, О. Градова, О. Добикіної, Н. Краснокутської, В. Опаріна, А. Поддєрьогіна, В. Шеремета, З. Шершньова та ін. Узгаляючи наукові здобутки дослідників, можна зробити висновок, що, незважаючи на проведення глибоких і обґрунтованих досліджень щодо підвищення ефективності

управління ресурсами підприємства, у тому числі і фінансовими, через постійну мінливість умов фінансування та діяльності підприємств, необхідне здійснення подальших досліджень підходів, методів забезпечення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Провідним завданням в управлінні будь-якими ресурсами, у тому числі й фінансовими, є відповідь на запитання: де взяти необхідну кількість та як використати їх із найбільшою ефективністю? Значного впливу у цьому процесі набувають швидко змінювані, слабо передбачувані умови функціонування зовнішнього середовища. Тому великого значення набуває дослідження ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження підходів до ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Виклад основного матеріалу. Фінансові ресурси є одним із найважливіших чинників економічного зростання, а його забезпечення безпосередньо залежить від ефективного управління ними. Виходячи з результатів дослідження, проведених у роботі [1], під фінансовими ресурсами підприємства будемо розуміти трансформацію всього, що може бути залучене для забезпечення ефективного досягнення довгострокових цілей.

Ресурси і можливості можна знайти у різних сферах діяльності підприємства. Ресурси можуть: підвищувати конкурентоспроможність компанії шляхом зменшення витрат (наприклад, виробнича потужність, виробничий процес, доступ до сировини та ін.); використовуватися для диференціації діяльності (досвід роботи на ринку, канали розподілу, торгові марки та ін.); впливати на ринкову владу (розміри підприємства, фінансові можливості та ін.); ускладнювати іншим вихід на ринок (патенти, частка ринку та ін.).

Ресурсне забезпечення підприємства суттєво залежить від ситуації на ринках, що їх постачають. Обмеженість

природно-сировинних ресурсів та їх щорічне зменшення призводять до стрімкого зростання цін на них. Розвиток ресурсозберігаючих технологій, використання штучних матеріалів та різного роду заміників – це ті шляхи, за допомогою яких підприємства намагаються подолати дефіцит окремих ресурсів. До того ж постачання деяких із них залежить від політичних обмежень стосовно різних країн.

І. Ансофф [2] пропонує ресурсні потреби підприємства визначати через «зони стратегічних ресурсів», які характеризують ситуацію із забезпеченням потреб підприємства окремими їх видами. Зона стратегічних ресурсів – це сегмент ринку, де діє певна сукупність підприємств-постачальників, що можуть забезпечити виведення на ринок товарного асортименту підприємства та сприяти функціонуванню його виробничо-управлінської системи.

Підприємства працюють із різними зонами стратегічних ресурсів залежно від виробничих потреб та вибраної стратегії, перелік яких зумовлюється особливостями внутрішнього та зовнішнього середовища. До основних груп стратегічних ресурсів відносять матеріально-сировинні, технічні, технологічні, трудові, енергетичні, інформаційні та фінансові. Ресурсний підхід до планування діяльності підприємства розглянуто А. Градовим [3, с. 21] (рис. 1).

Рис. 1. Схема взаємодії ресурсів підприємства

Джерело: розроблено на основі [3]

Як видно з рис. 1, матеріально-сировинні, енергетичні, трудові, технічні та технологічні ресурси функціонують та взаємодіють у сфері фінансових та інформаційних ресурсів. Саме фінансові ресурси можуть поліпшити інші види ресурсів, збільшити їхній обсяг та склад у загальній структурі або замінити види, яких бракує. Метою стратегічного планування ресурсної бази є забезпечення підприємства сировиною, матеріалами, паливом, запчастинами, обладнанням, трудовими, фінансовими та інформаційними ресурсами [4, с. 316].

Як відзначає З.Є. Шершньова [4, с. 316–347], значення та вплив ресурсів на ефективність роботи підприємства визначаються роллю, яку відіграє той чи інший ресурс для досягнення цілей підприємства, можливостями його заміни, рівнем впливу цін окремих ресурсів на показники ефективності роботи підприємства. Доступність ресурсів може бути охарактеризована через їхню унікальність, а також через складність постачання.

Процес забезпечення матеріально-сировинними ресурсами можна спростити за допомогою системи організаційних, економічних і технічних заходів, через які відбувається взаємозв'язок ресурсних стратегій між собою, а також через розроблення відповідних методів взаємозаміни ресурсів тощо.

Забезпеченість підприємства технічними та технологічними ресурсами дає змогу підприємству вчасно виконувати обсяги запланованих робіт, створювати або реконструювати виробництво, розширювати діючі потужності, своєчасно замінювати обладнання відповідно до нової технології, збільшувати темпи розвитку виробництва, тим самим підвищуючи конкурентоздатність підприємства у зовнішньому середовищі та виводячи його на лідируючі позиції на ринку.

Безумовним чинником забезпечення функціонування будь-якого підприємства є залучення персоналу з певними кількісними, структурними та якісними характеристиками. Якісні та кваліфіковані трудові ресурси – найбільш активний чинник, який дає змогу підприємству адаптуватися до змін і активно розвиватися. Стратегії відносно трудових ресурсів передбачають добір, замі-

щення, навчання, перекваліфікацію, звільнення кадрів тощо, а також спрямовані на стимулювання та заохочення персоналу для забезпечення ефективності функціонування підприємства.

Стратегії енергопостачання охоплюють усю виробничу діяльність не тільки окремих підприємств, а й держави у цілому, тому відіграють значну роль у розвитку економіки України. Властивості енергії як ресурсу полягають у тому, що енергія легко трансформується з одного виду в інший. Це дає змогу пристосувати її до всіх особливостей виробництва всередині підприємства.

Інформація як ресурс має найбільшу цінність, є невід'ємним складником виробничого потенціалу підприємства, існує та впроваджується у виробництво у вигляді знань, навичок та досвіду персоналу підприємства, збирає дані про ринки збуту та різного роду маркетингову інформацію та ін. Інформаційні ресурси відіграють найважливішу роль у підвищенні конкурентоспроможності підприємства. Вони регулюють споживання ресурсів, заміну одних іншими та їх економію, тому що містять передовий досвід функціонування провідних підприємств.

Фінансові ресурси, їхні обсяги та джерела формування є фундаментом стратегічного ресурсозабезпечення підприємства. Закупівля ресурсів інших типів залежить від наявності певних обсягів грошових ресурсів та можливостей їх використання. Загалом розроблення та здійснення фінансових стратегій – це розподіл наявних фінансів між стратегіями, що утворюють прибутки, та тими стратегіями, які потребують інвестування. Процес функціонування будь-якого підприємства носить циклічний характер: залучаються необхідні фінансові ресурси, поєднуються з виробничим процесом, реалізується вироблена продукція та отримуються фінансові результати. Тобто фінансові ресурси перебувають у постійній динаміці, переходячи з однієї фази виробничо-господарської діяльності в іншу. Наявність фінансових ресурсів у необхідних розмірах та ефективне їх використання є основою підвищення конкурентоспроможності підприємства та його існування в довгостроковій перспективі.

Незвичайна позиція ресурсу полягає у тому, що він одночасно є необхідною та доцільною умовою для розроблення стратегії підприємства у довгостроковій перспективі: тільки на базі наявних ресурсів будується стратегія підприємства. З іншого боку, у процесі розвитку та поглиблення впровадження вибраної стратегії, змін внутрішнього та особливо зовнішнього середовища необхідне постійне оновлення та залучення додаткових ресурсів, тому розвиток підприємства згідно зі стратегічним планом припускає такий взаємозв'язок: «ресурси – стратегічний план – ресурси».

У результаті взаємодії всіх видів ресурсів підприємства досягається ефект цілісності, тобто можна отримати нові властивості, які відсутні у кожного окремого виду ресурсу. Та навпаки, кожний окремих ресурс не розкриває свої властивості повною мірою, якщо не взаємодіє з іншими.

Ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства необхідно розглядати з позицій загальноекономічного, комп-

лексного, системного, інтеграційного та ситуаційного підходів (рис. 2).

Запропоновані на рис. 2 підходи дають змогу поліпшити стан управління фінансовими ресурсами та підвищити загальний результат діяльності підприємства в довгостроковій перспективі.

Процеси глобалізації та інформатизації у швидко змінюваному середовищі роблять виклик конкурентоспроможності підприємств. Як зазначає В. Литвиненко [5], «дійсний успіх і довготривале процвітання залежать від здібності компанії адаптуватися до різних і постійно змінних умов. Успішні фірми розпізнають такі зміни, а дуже успішні їх очікують». Топ-менеджмент на підприємстві повинен швидко приймати рішення відносно таких же стрімких змін в оточуючому середовищі, впроваджувати венчурні стратегії та стратегічне управління, створювати стратегічні альянси [6], налагодити системне управління бізнес-процесами, залучати інвестиції та використовувати інновації [5].

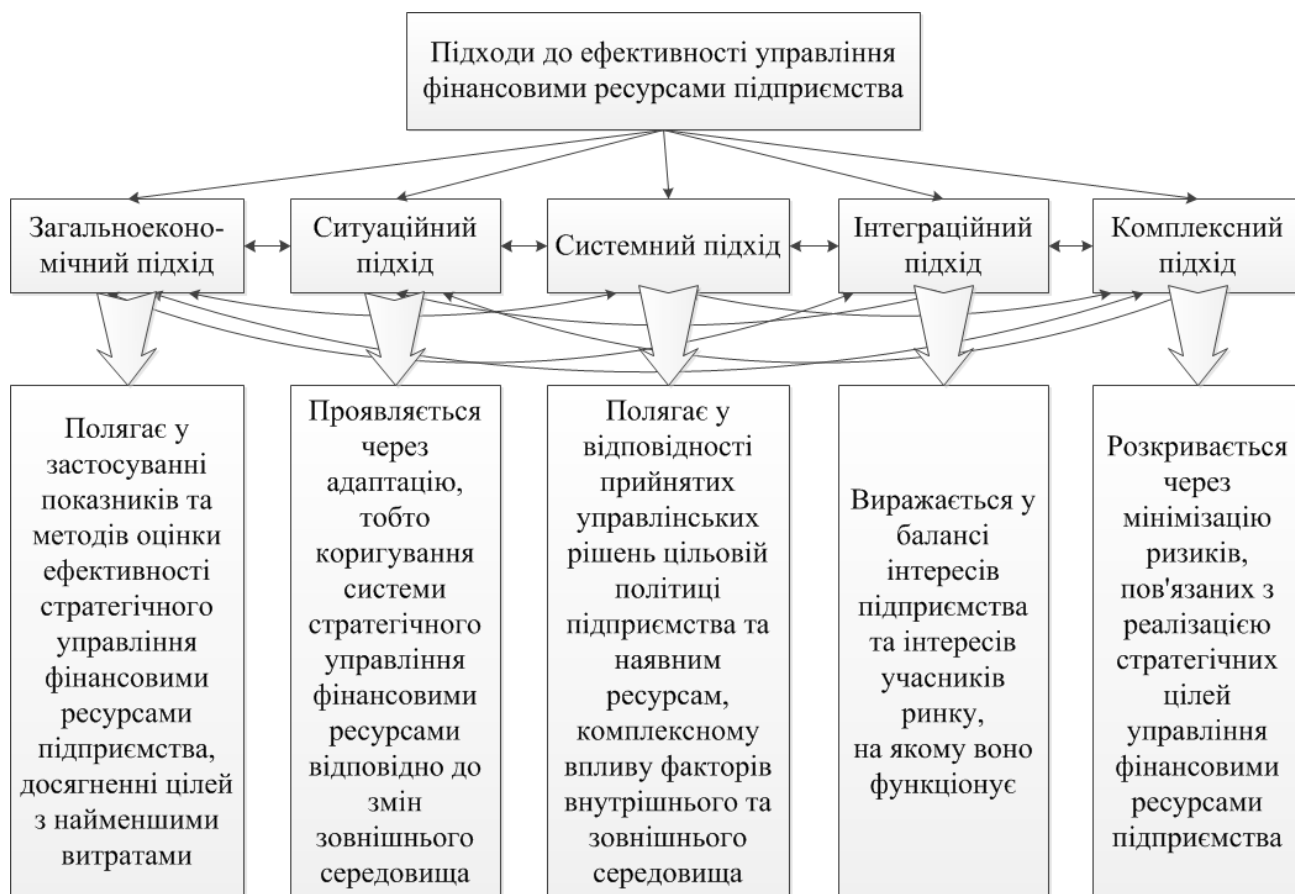

Рис. 2. Підходи до ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: розроблено на основі [1–4; 12]

О.Д. Онопрієнко та Н.О. Куляниця [7] досліджують позицію України в рейтингах, що складаються міжнародними організаціями та установами, та аналізують вплив рейтингової оцінки на привабливість країни для іноземних інвесторів. У цілому міжнародна інвестиційна позиція України свідчить, що країна не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство, проте порушення макростабільності на зовнішніх ринках знаходить своє відображення і в Україні [7]. Головними проблемами, які негативно впливають на інвестиційну привабливість, є податкове законодавство та корупція (про це свідчать індекс залучення прямих іноземних інвестицій (Inward FDI Performance Index) та індекс потенціалу залучення прямих іноземних інвестицій (Inward FDI Potential Index) UNCTAD [8], Індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI) Всесвітнього економічного форуму [9], дослідження Heritage Foundation [11] та спеціальний Індекс сприйняття корупції, що розраховується Transparency International [10]). Експерти останнього рейтингу виділяють чотири чинники, які заважають боротьбі з корупцією: брак фінансових та людських ресурсів для боротьби з корупцією; проблема недосконалого законодавчого забезпечення; невиконання існуючих законів; неефективність взаємодії елементів системи доброчесності.

Так, індекс економічної свободи України [11] у 2019 р. становить 52,3%, що на 16,3 п. п. нижче загальноєвропейського значення та на 8,5 п. п. нижче загальної оцінки у світі. Із 2008 по 2017 р. цей показник становив менше 50% і класифікувався Heritage Foundation як «пригнічений». Тривалий конфлікт на Сході та Півдні України перекриває торговельні та інвестиційні потоки в економіку країни. Що стосується індексів фінансової та інвестиційної свободи [11], то, незважаючи на позитивні тенденції останніх двох років, ці показники вдвічі менші загальноєвропейського значення.

Індекс глобальної конкурентоспроможності [9] визначається як сукупність інституцій, політики та чинників, що характеризують рівень продуктивності національної

економіки. За ним Україна в 2017–2018 рр. займала 81-е місце зі 137 країн світу, випереджаючи лише Грецію та Боснію і Герцеговину серед країн Європи. Найбільшими проблемами, які впливають на ведення бізнесу в Україні, відповідно до звіту Всесвітнього економічного форуму, є інфляція, корупція, політична нестабільність, податкове регулювання та оподаткування, неефективна державна бюрократія [9, с. 308].

Індекс інвестиційних ризиків (Political Risk Atlas), підрахований Maplecroft, свідчить про те, що в Україні зберігається високий ступінь ризику для іноземних інвестицій, погіршилися показники корпоративного управління і макроекономічної стабільності, дотримання прав людини в роботі правоохоронних органів і критично знизився рівень освіти [7].

Об'єктивними причинами, що знижують ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства, є загрози, проблеми, неконтрольовані зміни зовнішнього середовища. Суб'єктивні причини, що знижують ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства, приховані всередині підприємства та фактично підконтрольні йому. У табл. 1 наведено сукупність об'єктивних та суб'єктивних причин, загроз та сил гальмування, які перешкоджають ефективному управлінню фінансовими ресурсами підприємства.

Перш за все, ефективне управління передбачає пошук причин проблем, а не лише спроби усунути їхні наслідки. Здебільшого керівники управляють лише коштами та людьми, а для ефективного управління на підприємстві та його подальшого розвитку в стратегічному майбутньому необхідно управляти процесами та проектами. Врахування зазначених суб'єктивних та об'єктивних причин, що знижують ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства, дасть змогу виявити та оцінити зовнішні виклики та розробити план мінімізації їхнього впливу на діяльність підприємства.

Висновки і пропозиції. Фінансовими ресурсами підприємства є трансформація всього, що може бути залучене для ефек-

Об'єктивні та суб'єктивні причини, що знижують ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства

Об'єктивні причини	Суб'єктивні причини
Недосконале законодавче забезпечення, невиконання існуючих законів, тіньова економіка країни, корупція, спекуляція на земельних ділянках, тендерах та організації всіх можливих процесів, інфляція.	Недосконала структура управління (норми, правила, процедури), ієрархія підпорядкування, якість інформаційних зв'язків.
Недостатність інвестицій у країну, галузі, підприємства.	
Короткострокове планування на всіх рівнях управління, відсутність довготривалого стратегічного плану розвитку, здебільшого мікро- і макросередовище підприємств живе сьогоднішнім, стратегічне управління охоплює не більше 3–5 років.	
Тривалі процеси оформлення необхідної документації, ускладнені хабарництвом.	Недостатня кваліфікація персоналу, слабо приділяється увага просуванню і навчанню кадрів, слабкі мотивація і стимулювання робітників.
Постійна нестача або відсутність коштів у місцевих бюджетах.	Недостатнє здійснення науково-дослідних та конструкторських робіт та розроблення і пошуку нових інноваційних технологій виробництва.
Відсутність достовірності інформації, а разом із тим адекватного реагування і швидкості прийняття рішень у непередбачуваних умовах.	
Скорочення обсягів міжнародної торгівлі.	Обмеженість та подорожчання сировини, матеріалів, устаткування, інструментів тощо.
Зростання цін на всі види ресурсів.	
Зменшення внутрішнього платоспроможного споживчого попиту через зменшення зайнятості, безробіття, уповільнення приросту доходів населення.	Нестача запасів потужностей, що простоюють, необхідність їх модернізації та створення нових. Застарілі технології виробництва.
Високий рівень ризиків кредитування підприємства.	Низький рівень прозорості фінансово-господарської діяльності підприємств.
Недостатнє інформаційне забезпечення для аналізу діяльності підприємств.	Зупинки виробничого циклу через відсутність необхідного обсягу фінансування.
Гіперконкуренція, боротьба за обмежені ресурси та споживачів.	
Підвищені вимоги споживачів до якості продукції.	Відсутня ефективна система управління якістю.
Неплатоспроможність замовників.	Неплатоспроможність підприємств.
Недостатність бюджетних джерел фінансування.	Складність упровадження інновацій.

Джерело: складено на основі [1; 12; 13]

тивного досягнення довгострокових цілей. Запропонована схема взаємодії ресурсів підприємства дала змогу визначити, що матеріально-сировинні, енергетичні, трудові, технічні та технологічні ресурси функціонують та взаємодіють у сфері фінансових та інформаційних ресурсів. Виділено об'єктивні та суб'єктивні причини, що знижують ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства. Серед об'єктивних причин виділено загрози, проблеми та неконтрольовані зміни зовнішнього середовища. Суб'єктивні причини приховані всередині підприємства. Своєчасне виявлення зазначених причин дасть змогу підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства. Подальші дослідження будуть спрямовані на пошук джерел формування та використання фінансових ресурсів.

Література:

- Серіков А.В., Гранько К.Б. Системологічний підхід до визначення фінансів суб'єкта господарювання. *Комунальне господарство міст*. 2012. Вип. 104. С. 243–249.
- Ансофф И. Стратегическое управление / пер. с англ., ред. авт. предисл. Л.И. Евенко. Москва : Экономика, 1989. URL: https://royallib.com/read/ansoff_igor/strategicheskoe_upravlenie.html#0 (дата звернення: 04.03.2019).
- Градов А.П. Экономическая стратегия фирмы : учебное пособие. Санкт-Петербург : Специальная литература, 1999. 589 с.
- Шершньова З.Є. Стратегічне управління : підручник. Київ : КНЕУ, 2004. 699 с.
- Литвиненко В. Конкурентоспроможність компанії в «новій» економіці. *Дослідження міжнародної економіки: Збірник наукових праць*. 2011. № 2(67). С. 86–99.
- Підгурська І.А. Стратегічні орієнтири формування міжнародних альянсів українських підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2011. № 34. С. 197–202.
- Онопрієнко О.Д., Куляниця Н.О. Міжнародні рейтинги України як критерій її інвестиційної привабливості.

- Проблеми системного підходу в економіці*. 2011. № 3. С. 36–41.
8. Moody's rating. URL: <http://www.moody.com> (дата звернення: 21.03.2019).
 9. Global Competitiveness Report 2017–2018. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017-2018.pdf> (дата звернення: 25.03.2019).
 10. Corruption Perception Index 2018 Results. URL: <https://www.transparency.org/cpi2018> (дата звернення: 26.03.2019).
 11. 2019 Index of Economic Freedom: Ukraine. URL: <https://www.heritage.org/index/country/ukraine> (дата звернення: 02.05.2019).
 12. Головченко О.М. Тіньові економічні відносини в сучасній Україні: передумови виникнення та проблеми розповсюдження. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2011. № 3. С. 10–18.
 13. Дженстер Пер В. Анализ сильных и слабых сторон компании: определение стратегических возможностей / пер. с англ. О.Л. Пелявского. Москва, 2003. 364 с.
 5. Litvinenko V. (2011). Konkurentospromozhnist kompaniyi v «noviy» ekonomitsi [Competitiveness of the company in the "new" economy]. *Doslidzhennya mizhnarodnoyi ekonomiki: Zbirnik naukovih prats*, no. 2 (67), pp. 86–99.
 6. Pidgurska I.A. (2011). Strategichni orientiri formuvannya mizhnarodnih alyansiv ukrayinskih pidpriemstv [Strategic guidelines for the formation of international alliances of Ukrainian enterprises]. *Naukoviy visnik Uzhgorodskogo universitetu*, no. 34, pp. 197–202.
 7. Onoprienko O.D., Kulyanitsya N.O. (2011). Mizhnarodni reytingi Ukrayini yak kriteriy yiyi investitsiynoi privablivosti [International ratings of Ukraine as a criterion for its investment attractiveness]. *Problemi sistemno pidhodu v ekonomitsi*, no. 3, pp. 36–41.
 8. Moody's rating. URL: <http://www.moody.com> (accessed 21 March 2019).
 9. Global Competitiveness Report 2017-2018. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017-2018.pdf> (accessed 25 March 2019).
 10. Corruption Perception Index 2018 Results. URL: <https://www.transparency.org/cpi2018> (accessed 26 March 2019).
 11. 2019 Index of Economic Freedom: Ukraine. URL: <https://www.heritage.org/index/country/ukraine> (accessed 2 May 2019).
 12. Golovchenko O.M. (2011). Tinovi ekonomichni vidnosini v suchasniy Ukrayini: peredumovi viniknennya ta problemi rozpovsyudzhennya [Shadow economic relations in modern Ukraine: preconditions for the emergence and distribution problems]. *Naukoviy visnik Mizhnarodnogo gumanitarnogo universitetu*, no. 3, pp. 10–18.
 13. Dzhenster Per V. (2003). Analiz silnyih i slabyih storon kompanii: opredelenie strategicheskikh vozmozhnostey [Analysis of the strengths and weaknesses of the company: identifying strategic opportunities] / per. s angl. O.L. Pelyavskiy. Moskva, 364 p.

References:

1. Serikov A.V., Granko K.B. (2012). Sistemologichniy pidhid do viznachennya finansiv sub'ekta gospodaryuvannya [Systemological approach to definition of a business entity's finance]. *Komunalne gospodarstvo mist*, no. 104, pp. 243–249.
2. Ansoff I. (1989). Strategicheskoe upravlenie [Strategic management] / per. s angl., red. avt. predisl. L.I. Evenko. Moskva: Ekonomika. URL: https://royallib.com/read/ansoff_igor/strategicheskoe_upravlenie.html#0 (accessed 4 March 2019).
3. Gradov A.P. (1999). Ekonomicheskaya strategiya firmy [The economic strategy of the company]: Uchebnoe posobie. Sankt-Peterburg: Spetsialnaya literatura. 589 p.
4. Shershnova Z.E. (2004). Strategichne upravlinnya [Strategic management]: pidruchnik. Kiyiv : KNEU, 2004. 699 p.

Аннотация. В статье раскрыты теоретические аспекты ресурсного обеспечения предприятия, которое существенно зависит от ситуации на рынках, которые их поставляют. Отмечено, что именно финансовые ресурсы могут улучшить другие виды ресурсов, увеличить объем, а также их состав в общей структуре или заменить недостающие виды. Определено, что эффективность управления финансовыми ресурсами предприятия необходимо рассматривать с позиций общеэкономического, комплексного, системного, интеграционного и ситуационного подходов. Выделены объективные и субъективные причины, которые снижают эффективность управления финансовыми ресурсами предприятия. Объективными причинами являются угрозы, проблемы, неконтролируемые изменения внешней среды. Субъективные причины, которые снижают эффективность управления финансовыми ресурсами предприятия, кроются внутри предприятия и фактически подконтрольны ему.

Ключевые слова: ресурсы, ресурсный подход, финансовые ресурсы предприятия, управление финансовыми ресурсами, эффективность управления.

Summary. The article reveals the theoretical aspects of the resource support of the enterprise, which essentially depends on the situation on the markets supplying them. Financial resources are one of the most important factors of economic growth, and its provision depends directly on their effective management. Enterprises operate with different zones of strategic resources depending on produc-

tion needs and the chosen strategy, the list of which determined by the peculiarities of the internal and external environment. Financial resources could improve other types of resources, increase their volume and composition in the general structure, or replace the missing species. The main purpose of the strategic planning of the resource base is to provide the company with raw materials, fuel, spare parts, equipment, labor, financial and information resources. The interaction of all kinds of resources of the enterprise, the effect of integrity achieved, that it is possible to obtain new properties that are not available to each individual resource. Each individual resource does not disclose its properties fully without interacting with others. Financial resources, their volumes and sources of formation are the basis of strategic resources of the enterprise. Determined that the efficiency of management of financial resources of the enterprise shall be considered from the standpoint of general economic, complex, system, integration and situational approaches. There are objective and subjective reasons that reduce the efficiency of management of financial resources of the enterprise. Objective reasons are threats, problems, and uncontrolled changes in the environment. Subjective factors which reduce the efficiency of management of financial resources of the enterprise hidden within the enterprise and actually controlled by them. Effective management involves searching for causes of problems, and not just attempts to eliminate their consequences. The top managers operate only cash and people, but for effective management of the company and its further development in the strategic future it's important to operate processes and projects.

Keywords: resources, financial resources of the enterprise, resource approach, management of financial resources, efficiency of management.